

Länsstyrelsen
Skåne

Att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor

Redovisning av Länsstyrelsen Skånes arbete med
uppdrag 62, regleringsbrev 2018

Titel: Att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor - Redovisning av Länsstyrelsen Skånes arbete med uppdrag 62, regleringsbrev 2018

Utgiven av: Länsstyrelsen Skåne

Författare: Hanna Hansson

Beställning: Länsstyrelsen Skåne
Samhällsbyggnad
205 15 Malmö
Telefon 010-224 10 00

Copyright: Länsstyrelsen Skåne

Diarienummer: 801-34855-17

Innehållsförteckning

1. LÄNSSTYRELSENS VERKSAMHET	5
1.1 Regionala strategier och handlingsplaner	5
1.2 Främjande av samverkan	5
1.3 Utveckling av det förebyggande arbetet	6
1.4 Kompetensstöd	7
1.5 Regional lägesrapport	9
1.5.1 Insatser i förhållande till strategin	9
1.5.2 Särskilda resurser och verksamheter i Skåne	13
1.5.3 Avslutande kommentarer	17

1. Länsstyrelsens verksamhet

Länsstyrelsen Skåne redovisar här arbetet med det regionala uppdraget att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (S2017/07420/JÄM (delvis)). Redovisningens upplägg utgår från de fem deluppdrag som uppdraget omfattar.¹ Flera av de genomförda insatserna hänger samman och kan redovisas under mer än ett deluppdrag. Vi har här valt att placera dem utifrån insatsens huvudfokus.

1.1 Regionala strategier och handlingsplaner

Den regionala strategin för mäns våld mot kvinnor är en del av Länsstyrelsen Skånes länsstrategi Ett Jämställt Skåne 2017–2020. I länsstrategin har målsättningarna i den nationella strategin liksom alla jämställdhetspolitiska delmål regionaliserats utifrån skånska förutsättningar och behov. Den har tagits fram av Länsstyrelsen Skåne och Kommunförbundet Skåne i samverkan med Region Skåne. Synpunkter har också inhämtats från en rad berörda aktörer i länet vid framtagandet. Under 2018 har länsstyrelsen tagit fram en handlingsplan som anger riktningen för myndighetens arbete med det regionala uppdraget mot mäns våld mot kvinnor. Handlingsplanen löper till 2020 och pekar bland annat ut förebyggande arbete samt tidig upptäckt av våld i nära relationer som prioriterade områden.

Strategin utgör tillsammans med handlingsplanen ramverket för länsstyrelsens arbete inom jämställdhetsområdet. Det är möjligt för länets aktörer att ansluta sig till strategin. Under 2018 har antalet anslutna vuxit från 25 till 73 stycken. De anslutna är bland annat kommuner, lärosäten, myndigheter och ideella föreningar. Dessa ingår i ett sektorsövergripande nätverk som länsstyrelsen sammankallar fyra gånger under året.

1.2 Främjande av samverkan

Regional samverkan gällande mäns våld mot kvinnor sker sedan 2018 inom *Skåne tillsammans mot brott*, myndighetssamverkan för det brottsförebyggande arbetet. Länsstyrelsen Skåne är sammankallade i styrgruppen. Övriga aktörer är Polisen, Kriminalvården, Region Skåne, Kommunförbundet Skåne, Tullverket och Sydsvenska Handelskammaren. En av arbetsgrupperna under *Skåne tillsammans mot brott* fokuserar på mäns våld mot kvinnor. Där ingår länsstyrelsen, Kommunförbundet Skåne, Region Skåne och Polisen. Att införliva samverkan om

¹ Deluppdraget gällande regionala resurscentra för våldsutsatta (deluppdrag 3) omfattas inte då Skåne inte är ett av de län som valts ut som pilotlän för uppdraget.

mäns våld mot kvinnor i det brottsförebyggande arbetet är ett led i att stärka den regionala samverkan på ledningsnivå inom området. Ett syfte är också att integrera ett jämställdhetsperspektiv generellt och frågor gällande mäns våld mot kvinnor specifikt som en tydlig del i det brottsförebyggande arbetet. Detta arbete kommer att utvecklas kommande år.

Utöver detta samverkar Länsstyrelsen Skåne kontinuerligt med Region Skåne och Kommunförbundet Skåne. Vi sammankallar även de regionala samverkansgrupperna gällande prostitution och människohandel, en i Skåne och en i region syd tillsammans med Länsstyrelserna i Blekinge, Kronoberg och Kalmar län.

Länsstyrelsen genomför kontinuerligt nätverksträffar, konferenser och utbildningsinsatser gällande mäns våld mot kvinnor som skapar forum för erfarenhetsutbyte och bidrar till att främja samverkan i Skåne. Nätverket för kommunala kvinno- och familjefridssamordnare är ett exempel. Detta nätverk syftar till att ge stöd till kommunernas arbete, sprida goda exempel och möjliggöra samverkan kommuner emellan. Vidare har länsstyrelsen under året ytterligare förstärkt samverkan med Kompetenscentrum mot våld i nära relationer i Skåne, genom en överenskommelse som gäller till 2020. Kompetenscentrums verksamhet möjliggör kontinuerlig kompetensförsörjning om våld i nära relationer hos de 18 avtalskommunerna. Kompetenscentrum främjar även den kommunövergripande samverkan inom området i länet.

Samverkan fungerar väl på många håll men det finns ett fortsatt behov av att utveckla och stärka samverkan i Skåne. Bland annat gäller detta samverkan kring tidigt våldsförebyggande arbete. Fler aktörer än de som traditionellt ingått i samverkan behöver ingå för att få till ett uthålligt arbete. Till exempel är skolan en viktig aktör som i större utsträckning behöver involveras.

1.3 Utveckling av det förebyggande arbetet

Länsstyrelsen har under året bland annat prioriterat att främja och utveckla det tidigt förebyggande arbetet mot våld. 4 468 500 kronor har fördelats till 15 projekt som syftar till att utveckla förebyggande insatser, framförallt inom skola och förskola. Ett exempel är Bygga Broar som nu finns i tre skånska kommuner och som syftar till att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck. Både kommuner och ideella föreningar har beviljats medel.

För att ytterligare främja och ge inspiration till våldsförebyggande arbete har länsstyrelsen under året genomfört en seminarieserie. Temana har varit metoder för våldsförebyggande arbete med barn, strategiskt våldsförebyggande arbete samt våld i ungas nära relationer. Länsstyrelsen har genom denna insats har bidragit till att höja kunskapen om våldsförebyggande arbete i länet samt skapat forum för erfarenhetsutbyte. Det krävs dock fortsatta insatser för att nå ut brett och stärka förutsättningarna för ett långsiktigt och verkningsfullt förebyggande arbete.

Skåne är ett av två pilotlän för telefonlinjen *Välj att sluta*, som vänder sig till personer som har utövat eller riskerar att utöva våld i nära relationer. Under 2018 har vi bistått Länsstyrelsen Stockholm inför lanseringen i februari 2019. Det har inneburit ett större fokus på insatser riktad till våldsutövare som inte är frihetsberövade. Att främja utvecklingen i Skåne är angeläget för att säkerställa att sådana insatser finns tillgängliga i hela länet, vilket inte är fallet idag. Länsstyrelsen bedömer att arbetet med telefonlinjen har bidragit till att stärka samverkan samt skapat en plattform för utvecklingsarbete gällande återfallsförebyggande insatser till våldsutövare.

Under året har länsstyrelsen fortsatt det interna arbetet med att synliggöra mäns våld mot kvinnor som en arbetsgivarfråga. Informationen till såväl chefer som medarbetare har förstärkts under året. Bland annat har frågan integrerats i chefsutbildning och myndigheten har på så sätt har stärkt det förebyggande arbetet mot kränkningar och trakasserier.

Den interna samverkan med närliggande uppdrag har utvecklats under året och flera gemensamma insatser har genomförts. Till exempel arrangerades en utbildning tillsammans med Enheten för samhällsetablering och integration. Dagen riktade sig till yrkesverksamma som möter nyanlända barn och unga och hade fokus på främjande och förebyggande arbete rörande hälsa, sexualitet och jämställdhet. Vidare har en gemensam insats gjorts med tillsynsuppdraget. Att förebygga sexuella trakasserier och våld i krogmiljö har varit ett tema på en nätverksträff för kommunala alkohol- och tobakshandläggare som länsstyrelsen sammankallar. Samverkan sker också med det brottsförebyggande uppdraget, som beskrivet ovan.

1.4 Kompetensstöd

Under året har länsstyrelsen genomfört en rad aktiviteter för att ge kompetensstöd i länet. Flera av dessa har gjorts i samverkan med andra aktörer, till exempel Barnafrid vid Linköpings universitet och Länsstyrelsen Östergötland. Samverkan

med Kompetenscentrum mot våld i nära relationer utgör en central del i genomförandet av denna del av länsstyrelsens uppdrag. Genom Kompetenscentrum får avtalskommunerna kontinuerligt såväl bas- som fördjupningsutbildning inom området våld i nära relationer.

En viktig utgångspunkt i kompetensstödet har varit att stärka kommunernas arbete utifrån SOSFS 2014:4 och att tillgängliggöra stöd och skydd för alla våldsutsatta oavsett livssituation. Bland annat har länsstyrelsen med start 2018 erbjudit uppdragsutbildningen *Våld i nära relationer - Utredda, bedöma och förstå* tillsammans med Ersta Sköndal Bräcke högskola till länets kommuner. Deltagare från 12 kommuner deltog. Vidare har två FREDA-utbildningar genomförts i samverkan med Kompetenscentrum mot våld i nära relationer. En större satsning med tre utbildningsdagar om hedersrelaterat våld och förtryck genomfördes under året. Totalt närvarande nära 1000 personer från olika sektorer. Flera av de kompetensstödjande insatserna har haft fokus på barn. Till exempel en utbildningsdag om barns utsatthet för våld och en om människohandel med barn och unga. Utöver utbildningar har vi under året kontinuerligt spridit befintliga kunskapsstöd samt länsstyrelsegemensamma kampanjer. Ett exempel är kampanjen om barn- och tvångsäktenskap som spreds inför sommarlovet.

Utöver det regionala arbetet har Länsstyrelsen Skåne drivit ett nationellt projekt inom ramen för kompetensstödsuppdraget. Genom projektet ges stöd till kommuner, idéburen sektor och regioner i att öka jämlikheten i skydd och stöd till våldsutsatta. Under 2018 lanserades en uppdatering av Infogeneratörn som tillhandahåller översatta, kvalitetssäkrade och anpassningsbara texter. Utöver våld i nära relationer omfattas nu även bland annat könsstymning, prostitution och föräldraskapsstöd. Genom verktyget har fler aktörer möjlighet att nå ut med information om rättigheter vid våldsutsatthet till de som inte kan läsa svenska. Under 2018 lanserade länsstyrelserna genom Länsstyrelsen Skåne även metodstödet *Intersektionella perspektiv på våld i nära relationer*. Genom metodstödet ges verktyg för att öka jämlikheten i samhällets skydd och stöd vid våldsutsatthet. Länsstyrelsen har under året genomfört nio nationella utbildningar i metodstödet med sammanlagt drygt 400 deltagare. Metodstödet har spridits i 4000 exemplar.

Sammantaget har länsstyrelsen gett kompetensstöd i enlighet med uppdragets målsättningar. De genomförda aktiviteterna bidrar till både ökade baskunskaper men också fördjupning och spets. Genom det nationella projektet har Länsstyrelsen Skåne också bidragit till metodutveckling. Samtliga kommuner har tagit del av någon av insatserna och flera viktiga målgrupper har nåtts. Det är dock fortsatt svårt att nå

ut till chefer och beslutsfattare. Dessa är nyckelaktörer för att åstadkomma ett långsiktigt arbete inom området och länsstyrelsen ser behov av att stärka arbetet riktat till dessa. Länsstyrelsen ser också fortsatt behov av insatser för att stärka efterlevnaden av SOSFS 2014:4 samt insatser för att främja upptäckt av våld. Det finns en fortsatt stor efterfrågan på utbildning, bland annat gällande hedersrelaterat våld och förtryck och riskbedömningsinstrument. Att erbjuda sådana insatser är något som länsstyrelsen kommer att fortsätta med under 2019.

1.5 Regional lägesrapport

Länsstyrelsen ska för perioden 2017–2018 lämna en regional lägesrapport om utvecklingen i förhållande till den nationella strategin. Underlaget till den regionala lägesrapporten bygger på en verksamhetsmatris, indikatorer för uppföljning av den nationella strategin samt intervjuer med relevanta aktörer i länet på regional nivå.² Utöver detta har ett dialogmöte med nyckelpersoner i länet genomförts som en del i framtagandet.

1.5.1 Insatser i förhållande till strategin

Nedan ges en övergripande beskrivning av en del av det regionala arbete som skett i förhållande till den nationella strategins fyra målsättningar under perioden.³ Länsstyrelsens egna insatser omfattas inte då dessa finns beskrivna under övriga deluppdrag. Utöver insatserna som beskrivs här har också en mängd insatser genomförs på lokal nivå, till exempel av enskilda kommuner och civilsamhällesorganisationer. Länsstyrelserna har också sammanställt indikatorer för att mäta utvecklingen i förhållande till den nationella strategin. Indikatorerna utgår från det förslag som Socialstyrelsen lämnat för uppföljning av nationella strategin och som kan utläsas på regional nivå.⁴

Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld

Målsättningen handlar om att i högre grad förhindra att våld uppstår och återupprepas och omfattar insatser på universell, selektiv och indikativ nivå. I strategin lyfts bland annat behov av universella våldsförebyggande program för unga

² Verksamhetsmatrisen samt en sammanställning av samtliga indikatorer finns bifogat, se bilaga 1 och 2.

³ Detta underlag har hämtats in genom intervjuer och telefonintervjuer. Intervjuer har genomförts med representanter för Region Skåne, Kommunförbundet Skåne, Regionskoordinatören mot människohandel, Polisen, Försäkringskassan, Migrationsverket, Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Arbetsförmedlingen och Kompetenscentrum mot våld i nära relationer har inkommit med skriftliga svar och underlag.

⁴ Socialstyrelsens förslag på indikatorer för uppföljning av den nationella strategin <https://www.socialstyrelsen.se/publikationer2018/2018-3-21>. Läs mer om urval av indikatorer i Länsstyrelsen Stockholms redovisning, som även redovisar länsstyrelsegemensamt arbete för 2018.

i skolan samt tidiga insatser till våldsutövare som utvecklingsområden på regional och lokal nivå.

Exempel på arbete i Skåne under perioden är Kommunförbundet Skånes insatser för att främja och stärka kommunernas jämställdhets- och likarättsarbete, där frågor om frihet från våld varit en del. Framtagandet och spridningen av metodstödet *HUR-boken* är ett exempel på stöd till kommunernas arbete. Vad gäller återfallsförebyggande insatser har Kriminalvården under perioden kontinuerligt bedrivit programverksamhet riktad till våldsutövare i Skåne, bland annat IDAP, ROS och RVP.

Målområdets bredd påverkar möjligheten att få en samlad bild av utvecklingen i förhållande till strategins målsättningar. Vidare finns enbart en indikator för målområdet på regional nivå i dagsläget.⁵ För att kunna bedöma utvecklingen på området behövs fler indikatorer och mer kunskap om vilka insatser och arbetssätt som är verkningsfulla, särskilt gällande det tidigt våldsförebyggande arbetet. Få regionala aktörer beskriver insatser inom målområdet men länsstyrelsen bedömer att det pågår värdefullt arbete i länet för att förebygga våld, framförallt på lokal nivå. Det behövs dock fortsatta insatser för att det våldsförebyggande arbetet ska utvecklas och bli mer sammanhållet och långsiktigt.

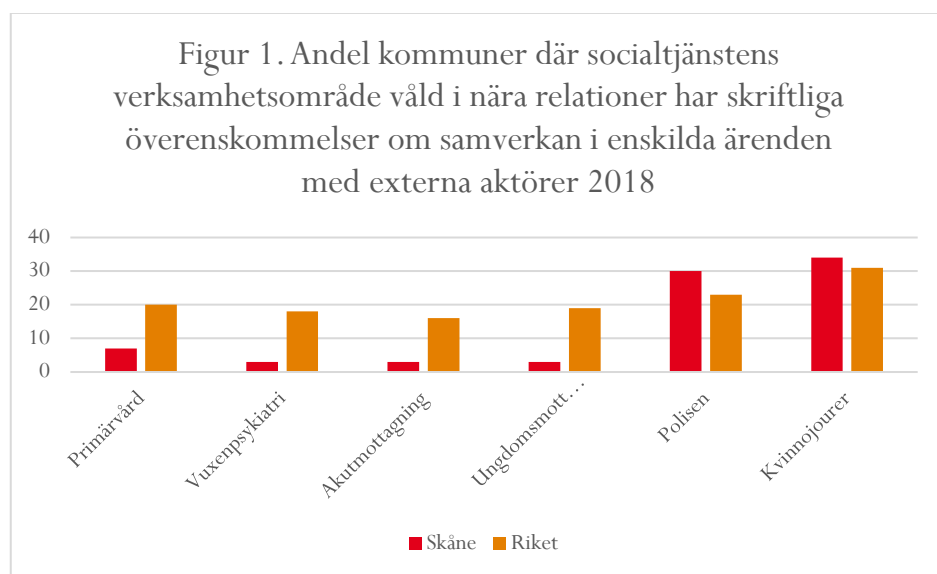
Förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn

Denna målsättning handlar om att förbättra möjligheterna att upptäcka våld samt stärkt stöd och skydd för våldsutsatta. I strategin lyfts bland annat rutiner för att fråga om våld i berörda verksamheter, till exempel inom kommun och hälso- och sjukvård, som ett utvecklingsområde. Att säkerställa att det stöd och skydd som erbjuds är anpassat så att alla kan få stöd oavsett livssituation är ytterligare ett område i behov av utveckling.

En viktig faktor för att samhället ska kunna ge stöd och skydd är välfungerande samverkan mellan olika aktörer. I Skåne har en låg andel kommuner skriftliga överenskommelser om extern samverkan i enskilda ärenden vid våld i nära relationer. Flest överenskommelser finns med kvinnojourer, 34%, vilket är något fler än rikssnittet. Skåne ligger dock lågt i jämförelse med riket vad gäller samverkan med hälso- och sjukvården. Till exempel har endast 3 % av kommunerna en

⁵ Indikatorn avser andelen gravida kvinnor som i samband med inskrivning till mödravård tillfrågats om utsatthet för våld.

överenskommelse med vuxenpsykiatri, akutmottagning och ungdomsmottagning. Se figur 1.

Källa: Socialstyrelsens Öppna Jämförelser 2018

Flera regionala aktörer har under perioden arbetat med att förstärka sitt arbete med att upptäcka våldsutsatthet. Till exempel har Region Skåne tagit fram och beslutat om ett nytt vårdprogram för arbetet med våld i nära relationer. Implementeringen påbörjades under 2018. Genom vårdprogrammet ökar möjligheten för upptäckt och bättre stöd och skydd till våldsutsatta inom hälso- och sjukvården. Regionfullmäktige har under perioden också beslutat om att inrätta verksamheter riktad till kvinnor utsatta för könsstympning samt personer utsatta för sexuellt våld. Andra exempel på insatser inom målområdet är Migrationsverket som under perioden har tagit fram en ny rutin för agerande vid misstanke om människohandel. Vidare har Arbetsförmedlingen tagit fram en intern webbutbildning om våld i nära relationer som ett stöd för att öka upptäckten av våld.

Länsstyrelsens bedömning är att mycket arbete pågår i länet inom ramen för målområdet. Det finns dock fortsatt utvecklingsbehov för att göra arbetet mer systematiskt, exempelvis genom rutiner och uppföljning. Länsstyrelsen ser också fortsatt behov av att ge stöd gällande Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2014:4. Samverkan mellan kommun och hälso- och sjukvård behöver exempelvis stärkas, både vad gäller barn och vuxna. Länsstyrelsen bedömer även att det behövs ett fortsatt arbete för att tillgängliggöra de insatser som finns för att också omfatta grupper med svagt samhälleligt skydd, som till exempel kvinnor med

funktionsnedsättning, kvinnor med missbruk/beroende samt personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Effektivare brottsbekämpning

Målsättningen handlar om att förbättra rättsväsendets ingripande mot brott som rör mäns våld mot kvinnor. I den nationella strategin framhålls behov av ökad kvalitet, likvärdighet och effektivitet i rättsväsendets utredning och lagföring samt förbättrat bemötande till kvinnor och barn utsatta för våld. Bland annat lyfts behov av att öka uppleringen av våldtäkter. I Region Syd var personupplklaringsprocenten⁶ för våldtäkt 9 % 2017. Det var lägst i landet tillsammans med Region Öst och Väst som hade samma andel. Högst andel hade Region Mitt och Bergslagen vars personupplklaringsprocent för våldtäkt under 2017 var 14 %.

Ett exempel på en insats i Skåne för effektivare brottsbekämpning är Polisens inrättande av en särskild grupp för människohandelsärenden. Polisen genomförde också i slutet av 2018 en förstärkning av antalet utredare som arbetar med brott i nära relationer. Dessa insatser har förstärkt myndighetens kapacitet och arbete med dessa ärenden. Ett annat exempel är Åklagarmyndigheten som under perioden har reviderat det metodstöd som finns för utredning av brott i nära relationer. Metodstödet syftar till att bidra till en enhetlig handläggning av ärenden samt ge vägledning för arbetet.

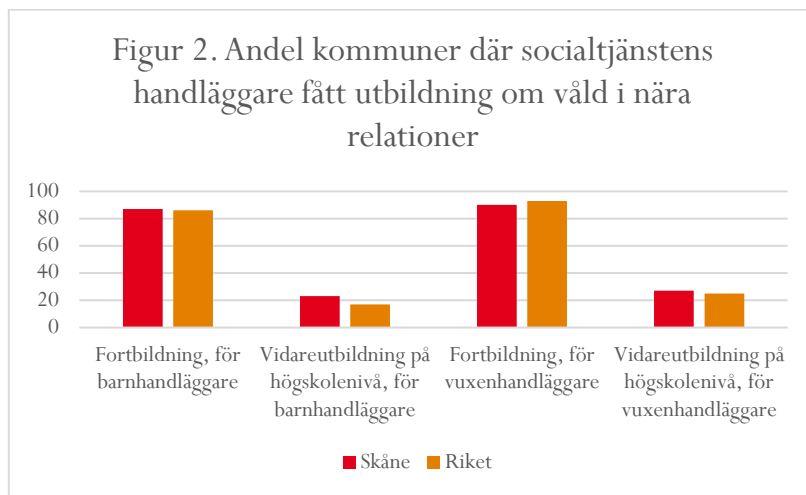
Samtlig statistik som ligger till grund för indikatorerna för målområdet finns enbart för Region Syd. Det innebär att det är svårt att säga något om läget i Skåne utifrån indikatorerna då statistiken också omfattar Blekinge, Kronoberg och Kalmar län. Länsstyrelsen bedömer dock att de utvecklingsområden som lyfts i den nationella strategin gäller även för Skåne.

Förbättrad kunskap och metodutveckling

Målsättningen avser behov av ökad kunskap samt metodutveckling inom området mäns våld mot kvinnor. Utbildning och fortbildning till relevanta yrkesgrupper samt utvecklat arbete med systematisk uppföljning är behov som lyfts fram för regional och lokal nivå.

⁶ Personupplklaringsprocent är ett mått som redovisar antalet personupplklarade brott under ett år i procent av samtliga handlagda brott under samma period.

I Skåne ser vi att merparten av kommunerna har genomfört utbildningsinsatser om våld i nära relationer riktat till handläggare som utreder barn och vuxna. Siffrorna för Skåne är på samma nivå som siffrorna för riket. Se figur 2.

Källa: Socialstyrelsens Öppna Jämförelser 2018

En rad regionala aktörer har genomfört kompetenshöjande insatser internt inom området för att öka kunskapen, till exempel Polisen, Kriminalvården och Försäkringskassan. Regionskoordinatör mot människohandel är en av de aktörer som också genomfört utbildningsinsatser riktat till externa aktörer i regionen.

Kompetenscentrum mot våld i nära relationer är en viktig aktör i Skåne inom området. 18 kommuner är anslutna till Kompetenscentrum. Utbildningar har kontinuerligt genomförts till yrkesverksamma inom bland annat Individ- och familjeomsorg, Vård- och omsorg samt skola och förskola.

Flera aktörer i Skåne arbetar kontinuerlig med kompetensutveckling och utvecklingsarbete. Det finns dock fortsatt stor efterfrågan och behov av mer kunskap, exempelvis om hedersrelaterat våld och förtryck. Länsstyrelsen ser också behov av stärkt fokus på implementering och förankring gällande kunskaps- och metodutveckling.

1.5.2 Särskilda resurser och verksamheter i Skåne

För att kartlägga vilka riktade verksamheter som finns i Skåne har länsstyrelsen använt den matris som tagits fram av en länsstyrelsegemensam arbetsgrupp. Matrisen bygger på webbaserad information utifrån ett antal variabler, bland annat

namn på verksamhet, huvudman och målgrupp.⁷ Länsstyrelsen har avgränsat sig till att bara kartlägga riktade verksamheter som drivs av kommun, landsting och idéburen sektor. Kartläggningen genomfördes i huvudsak under december 2018. Länsstyrelsens kontaktpersoner i kommunerna för mäns våld mot kvinnor har getts möjlighet att granska den insamlade informationen.

Utgångspunkten har varit hur målgrupperna själva ska kunna hitta information och stöd i sin kommun eller närområde. Utifrån detta har vi tittat på hur verksamheterna presenterar sig på webben. Detta kan innebära att de olika huvudmännen erbjuder stöd eller tar emot vissa målgrupper utan att det framgår på deras webbplatser. Till exempel omfattas inte linjeverksamhet där insatser och stöd kan ges till våldsutsatta om inte detta uttryckligen skrivs fram. Eftersom kartläggningen enbart utgått från vilken information som anges på webben är det inte möjligt att säga något om kvaliteten på insatserna. Nedan ges en beskrivning av de övergripande resultat som länsstyrelsen kommit fram till genom kartläggningen.

Kommunala verksamheter

Samtliga kommuner i länet uppger att de har insatser som riktar sig till personer utsatta för våld i nära relationer. I länet finns flera kommuner med specialiserade verksamheter eller särskilda team riktad till målgruppen. Det finns också kommuner där ingången till stöd och skydd sker via ordinarie mottagsfunktion för socialtjänsten. Alla kommuner erbjuder insatser till såväl kvinnor som män, antingen i egen regi eller via kommunövergripande samverkan. När det gäller barn visar kartläggningen att det finns något fler insatser jämfört med insatser till vuxna. Få kommuner har särskild information riktad till personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Av länets kommuner har endast 13 stycken sådan information på sin webbplats. Detta innebär inte att övriga kommuner inte arbetar med frågan, men att det saknas riktad information till målgruppen.

30 av 33 kommuner anger att de erbjuder insatser till personer som utövat våld mot närstående. Flera gör det genom att vara anslutna till något av de kommunövergripande kriscentrum som finns i länet. Övriga erbjuder insatser inom ramen för verksamheter med ansvar för våld i nära relationer, till exempel ett familjefridsteam, samtalsmottagning eller ordinarie öppenvård. Stödinsatserna riktas till såväl män som kvinnor men färre verksamheter har personer under 18 år som målgrupp. Länsstyrelsens kartläggning visar att de verksamheter och resurser som finns för denna målgrupp inte har täckning i hela länet. Vidare visar kartläggningen

⁷ Matrisen med samtliga insamlade data finns i bilaga 2.

att endast två kommuner anger att de har insatser riktade till personer som har eller riskerar att begå sexualbrott utanför nära relationer.

Kartläggningen visar även att det finns få kommunala verksamheter som riktar sig till vuxna med erfarenhet av prostitution och människohandel. Endast i Malmö finns en särskild verksamhet som vänder sig till kvinnor och män i denna målgrupp. Verksamheten vänder sig också till personer som köper sexuella tjänster. Få kommuner har riktade verksamheter till personer utsatta för sexuellt våld och övergrepp oberoende av relation till förövaren.

Generellt är det få kommuner som har specifik information riktad till hbtq-personer, både vid våldsutsatthet och våldsutövande. Det är utifrån kartläggningen svårt att bedöma hur hbtq-kompetensen ser ut i kommunernas verksamheter.

Landsting

Region Skåne är huvudman för 19 ungdomsmottagningar i Skåne⁸ som vänder sig till barn och unga i åldrarna 13–23 år. Verksamheterna har en bred målgrupp och vänder sig till såväl flickor, pojkar och ickebinära utsatta för sexuellt våld och övergrepp oberoende av relation, våld i nära relationer samt erfarenhet av sex mot ersättning. Verksamheterna vänder sig också till barn och unga som har utsatt eller riskerar att utsätta andra för våld och övergrepp, både inom ramen för en nära relation och utanför. Sammantaget är ungdomsmottagningarna en aktör med bred verksamhet inom området för barn och unga. Dessa är också en av de relativt få aktörer i kartläggningen som har tydlig information riktad till personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Informationen på ungdomsmottagningens hemsidor genereras via portalen www.umo.se och är således samma för samtliga mottagningar. Hur insatserna till de olika målgrupperna ser ut på varje enskild mottagning i Skåne är oklart.

Utöver ungdomsmottagningarna visar kartläggningen att akutgynekologimottagningarna i Lund och Malmö har särskild information riktad till kvinnor utsatta för sexuellt våld.

Idéburen sektor

I Skåne finns ett flertal idéburna organisationer med särskild verksamhet inom området. Många av dessa har verksamhet riktad till personer utsatta för våld i nära relationer eller med erfarenhet av sexuellt våld och övergrepp. I länet finns till

⁸ Ytterligare en ungdomsmottagning öppnar första kvartalet 2019. Denna ligger i Klippan.

exempel 14 kvinnojourer. Alla tar emot kvinnor utsatta för våld i nära relationer och sexuellt våld oberoende av relation. Sju av jourerna vänder sig också till män och pojkar utsatta för våld. En jour har också kvinnor utsatta i prostitution eller människohandel som målgrupp för sin verksamhet.

Det finns tre tjejjourer samt en trans- och tjejjour i Skåne med verksamhet riktad till flickor och unga tjejer. Tre jourer i länet är kombinerad kvinno- och tjejjour eller kvinno- och ungdomsjour. Flera av jourerna vänder sig till personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Även ett antal av brottsofferjourerna i länet riktar sig specifikt till kvinnor, män, flickor och pojkar utsatta för våld. Ett antal organisationer finns också som specifikt riktar sig till personer utsatta för sexuella övergrepp. Även dessa vänder sig till såväl kvinnor som män.

Länsövergripande och kommungemensamma insatser

Det finns två kommunövergripande kriscentrumverksamheter i länet⁹, Kriscentrum i mellersta Skåne samt Kriscentrum Kristianstad. Totalt är 11 kommuner i länet anslutna till dessa två verksamheter. Båda vänder sig till såväl våldsutsatta som våldsutövare i nära relationer, oavsett kön. 25 av länets 33 kommuner är anslutna till något av de fyra Barnahus som finns i Skåne. Barnahusens målgrupp är flickor och pojkar som utsatts för våld i nära relationer. Barnahusverksamheterna ger också stödinsatser för flickor och pojkar utsatta för sexuellt våld och övergrepp oberoende av relation till förövaren.

Regionskoordinatör mot människohandel utgör en resurs för hela region syd för yrkesverksamma som hanterar misstänkta fall av människohandel. Regionskoordinatör kan också ge direkt stöd till personer som blivit utsatta för människohandel. Funktionen är viktig då det finns få andra verksamheter i länet som riktar sig till personer utsatta i prostitution eller människohandel. Regionskoordinatör bidrar på så sätt till att förbättra täckningen av insatser riktad till målgruppen.

Ett flertal av de idéburna aktörerna har hela eller delar av länet som sitt upptagningsområde, till exempel många av jourerna.

⁹ Vid tiden för kartläggningen fanns också Kriscentrum Sydöstra Skåne med upptagning för fem kommuner. Denna verksamhet läggs dock ner under första kvartalet 2019. De berörda kommunerna kommer istället att erbjuda insatser inom ramen för sin egen verksamhet.

1.5.3 Avslutande kommentarer

I Skåne finns många aktörer som erbjuder insatser inom området. Flest verksamheter i länet finns för personer som är utsatta för våld i nära relationer. Insatserna ges av kommun, landsting och idéburen sektor. Det finns något fler verksamheter vars insatser omfattar barn jämfört med vuxna. Skillnaderna i vilket stöd som finns för kvinnor och män är små när det gäller våld i nära relationer. Majoriteten av de verksamheter som länsstyrelsens identifierat i kartläggningen vänder sig till såväl kvinnor och män samt flickor och pojkar. Det finns mycket verksamheter och värdefullt arbete inom området i Skåne men också utvecklingsbehov. Kartläggningen visar att det finns få aktörer som särskilt riktar sig till hbtq-personer. Det är inte heller så vanligt med information eller särskilda skrivningar om att hbtq-personer är målgrupp för de insatser som finns. Det är dock svårt utifrån kartläggningen att säga hur det ser ut i praktiken. Ibland används ett könsneutralt språk med du-tilltal vilket kan vara ett aktivt val för att vara inkluderande. Av samma anledning är det svårt att utifrån kartläggningen bedöma hur tillgängliga de insatser som beskrivs är för personer med funktionsnedsättning, missbruk/beroende, äldre och utsatta för hedersrelaterat våld. Länsstyrelsens bedömning är att det finns fortsatt behov av insatser för att främja en jämlik tillgång till stöd och skydd samt öka kunskaperna kring dessa frågor. Detta lyftes också som ett behov och utvecklingsområde vid dialogträffen som länsstyrelsen genomfört.

Det finns få särskilda verksamheter med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck i Skåne. Många aktörer har inte heller särskild information gällande hedersrelaterat våld och förtryck. Mer kunskap för att kunna arbeta med frågan i befintliga verksamheter i kommunerna var ett behov som framkom på dialogträffen. Länsstyrelsen delar denna bedömning och ser ett fortsatt behov av att genomföra insatser för att höja kunskapen och stärka tillgången till stöd och skydd för personer i alla åldrar utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Det finns inte täckning i hela länet för insatser riktade till våldsutövare. Att utveckla fler insatser till målgruppen är ett angeläget utvecklingsområde enligt flera aktörer på dialogträffen. Vidare är insatserna riktade till personer utsatta i prostitution och människohandel mycket få. En anledning till att mer verksamhet finns för utsatta för våld i nära relationer kan vara socialnämndens förtydligade ansvar för denna grupp, bland annat utifrån SOSFS 2014:4. Att genomföra insatser för att stärka utvecklingen av insatser riktade till våldsutövare samt utsatta för prostitution och människohandel ser länsstyrelsen som ett fortsatt utvecklingsområde. Till exempel genom att främja kommunövergripande samverkan inom området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane